

การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 Analysis of the components of the 21st century competency of educational institution administrators

อมิตรา อุดม Amitra Udom

วาโร เฟ่งสวัสดิ์ Waro Phengsawat

ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ Suphirun Jantarak

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Faculty of Education, Sakonnakhon Rajabhat University

Amitra_39@hotmail.com

Received 2024/01/23

Revised 2024/01/31

Accepted 2024/02/06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ 2) ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบประชากรเป้าหมาย ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่ปี 2562- 2565 จำนวน 10 แหล่ง ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารและแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ภาวะผู้นำ และ 5) เทคโนโลยีและการสื่อสาร
- 2) การประเมินองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พบว่า ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การมุ่ง

ผลสัมฤทธิ์ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ภาวะผู้นำ และ 5) เทคโนโลยีและการสื่อสาร ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : สมรรถนะ, สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา, ศตวรรษที่ 21.

Abstract

This research is part of the Analysis of the components of the 21st century competency of educational institution administrators under sakon nakhon primary educational service area office 3. The purpose of this study is to 1) study the components of the 21st century competency of educational institution administrators and 2) evaluate the suitability of components of the 21st century competency of educational institution administrators. using documentary research, the research is conducted in two stages: Step 1 Synthesis of the target population components, including documents and research related to the performance of school administrators in the 21st century from 2019 to 2022. Step 2 Evaluation of the suitability of performance components of school administrators in the 21st century by five specialized experts. Research tools include document synthesis and appropriateness assessment of five-level scale components. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, average and standard deviation

The research findings revealed

1) There are five elements of 21st century school administrators performance: 1) teamwork 2) achievement 3) self-development 4) leadership and 5) technology and communication.

2) Five experts found that the five elements were 1) teamwork 2) achievement 3) Self-development 4) leadership and 5) technology and communication all have the most appropriate levels.

Keywords: Performance, Administrator's Competency, 21st Century.

บทนำ

สถานศึกษานับเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีศักยภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001 -2100) ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว ทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบ จึงต้อง

มีการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอดและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ (ทศพล ลูสีดา, 2565)

การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง ภายใต้บริบทหรือสภาวะแวดล้อมในขณะนั้น แต่ยังมีปัญหาที่ส่งสมมาหลายประการ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นที่เริ่มพัฒนาในเวลาเดียวกันหรือในเวลาใกล้เคียงกัน พบว่า การศึกษาของไทยมีการพัฒนาที่ด้อยกว่าหลายประเทศทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ มีปัญหาหลายเรื่องที่ต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง และต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเห็นได้ชัดว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้อุปสรรคต่าง ๆ ได้รับการแก้ไขทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขาดประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ผู้บริหารจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ต้องมีความรู้ความสามารถ และเข้าใจในหลักการบริหารอย่างแท้จริง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถในการเลือกรูปแบบการบริหารให้เหมาะสม (นฤชยา นนท์ ยะโส, 2566) สมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญกลยุทธ์หนึ่ง ที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551) เพราะผลสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาที่เกิดจากผู้บริหารที่มีขีดความสามารถและมีสมรรถนะสูง ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามไปด้วย ซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึงความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา แต่ถ้าหากผู้บริหารสถานศึกษาขาดสมรรถนะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ย่อมส่งผลให้การขับเคลื่อนของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หรือไม่ประสบความสำเร็จ

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 10 แหล่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 - 2565 เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่โดยใช้เกณฑ์ความถี่ที่ร้อยละ 50 ของความถี่ทั้งหมด เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โดยเอกสารที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้นมาจากบทความวิชาการ บทความวิจัย และงานวิจัยทางการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพ มีกระบวนการศึกษาหรือแสวงหาคำตอบอย่างมีระบบ มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน น่าเชื่อถือและเที่ยงตรง และที่สำคัญเป็นเอกสารและงานวิจัยที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21

จากเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาใน

ศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยจำนวน 10 แหล่ง ประกอบด้วย เล็ก ขม้น เขียว (2562); ปวีศา มีศรี (2562); นิศาชล นามสาย (2562); พิริยา บุญเย็น (2564); ทิพวัลย์ อ้าย บั่น (2564); พิชญ์สินี โภชนกุล (2564); รัชนิกร แสงสว่าง (2564); ทศพล ลูสีดา (2565); อุทัย ภักดี ประยูรวงศ์ (2565) และ ไพโรจน์ ยิ่งยืน (2565) โดยการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงเอกสาร ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 10 แหล่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562- 2565 โดยเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพ มีกระบวนการศึกษาหรือแสวงหาคำตอบอย่างมีระบบ มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน น่าเชื่อถือและเที่ยงตรง ได้องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งหมด 19 องค์ประกอบ จากนั้นนำมาแจกแจงความถี่ โดยใช้เกณฑ์ความถี่ที่ร้อยละ 50 ของความถี่ทั้งหมด จึงได้องค์ประกอบที่ผ่านเกณฑ์ทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ แล้วนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ไปเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เมื่อผ่านความเห็นจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วจึงนำไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบต่อไป

2. ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ในขั้นตอนนี้จะนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้ดังนี้

2.1 อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางด้านการศึกษาหรือดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ทางด้านการศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

2.3 คีษานินเทศก์ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางด้านการศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์การนิเทศการศึกษาหรือการสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.4 ครูผู้สอน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ทางด้านการศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตระดห์เอกสาร ซึ่งเป็นตารางสังเกตระดห์องค์ประกอบจากแนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง โดยผู้วิจัยนำแบบสังเกตระดห์เอกสารที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในเรื่องของรูปแบบ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมประเด็นเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำใช้ในการแจกแจงความถี่โดยใช้เกณฑ์ความถี่ที่ร้อยละ 50 ของความถี่ทั้งหมด ได้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ภาวะผู้นำ และ 5) เทคโนโลยีและการสื่อสาร

2. แบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Type) 5 ระดับ เพื่อสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดระดับคะแนนที่ให้ความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

5 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสังเกตระดห์เอกสารใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ

2. แบบประเมินใช้เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารองคประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักวิจัย โดยการแจกแจงความถี่ที่ร้อยละ 50 ของความถี่ทั้งหมด ได้องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ 5 องค์ประกอบ จากนั้นนำองค์ประกอบเหล่านั้นมากำหนดพฤติกรรมบ่งชี้โดยการสังเคราะห์สรุปความหมายขององค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและตำรา โดยกำหนดให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามปฏิบัติการ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นลักษณะความเหมาะสม สามารถสรุปได้ดังตาราง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า

ตารางที่ 1 ผลประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ค่าเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน)

องค์ประกอบ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1) การทำงานเป็นทีม	1. ผู้บริหารสามารถสร้างทีมงานและสร้างความสัมพันธ์กับทีมงานได้ด้วยดี	5.00	0.00	มากที่สุด
	2. ผู้บริหารมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น รวมถึงผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
	3. ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทีมงานในการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
	4. ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม	5.00	0.00	มากที่สุด
	5. ผู้บริหารส่งเสริมความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกในทีม	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	6. ผู้บริหารส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน		4.93	0.15	มากที่สุด
2. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	1. ผู้บริหารมีการวางแผน การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ	4.80	0.45	มากที่สุด
	2. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง และสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	5.00	0.00	มากที่สุด
	3. ผู้บริหารมีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.80	0.45	มากที่สุด
	4. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและน่านวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
	5. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการผลิตผลงาน พัฒนา และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับ	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน		4.84	0.36	มากที่สุด
3. การพัฒนาตนเอง	1. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นและแสวงหาโอกาสพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.80	0.45	มากที่สุด
	2. ผู้บริหารมีการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองและสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.80	0.45	มากที่สุด
	3. ผู้บริหารมีการศึกษาค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการเพื่อพัฒนาตนเอง วิชาชีพ และสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
	4. ผู้บริหารมีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อการพัฒนาตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
	5. ผู้บริหารเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน		4.84	0.36	มากที่สุด
4. ภาวะผู้นำ	1. ผู้บริหารมีความสามารถในการเป็นผู้นำของกลุ่ม	4.60	0.55	มากที่สุด
	2. ผู้บริหารมีความตั้งใจในการเป็นผู้นำของกลุ่ม	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	3. ผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางการทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทีมงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
	4. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
	5. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร	4.60	0.55	มากที่สุด
	6. ผู้บริหารมีวิธีการทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทีมงานปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพ	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน		4.73	0.44	มากที่สุด
5. เทคโนโลยีและการสื่อสาร	1. ผู้บริหารมีความชำนาญในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศต่างๆ	4.60	0.55	มากที่สุด
	2. ผู้บริหารมีความชำนาญในการจัดการข้อมูลของสถานศึกษาให้เป็นระบบ	4.60	0.55	มากที่สุด
	3. ผู้บริหารมีการบูรณาการข้อมูลของสถานศึกษาอย่างหลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด
	4. ผู้บริหารมีการประเมินข้อมูลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.60	0.55	มากที่สุด
	5. ผู้บริหารนำข้อมูลของสถานศึกษาไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน		4.64	0.49	มากที่สุด
ภาพรวม		4.80	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า 1. ผลการประเมินองค์ประกอบหลักภาพรวม พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาตนเอง ภาวะผู้นำ และเทคโนโลยีและการสื่อสาร ภาพรวมทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินองค์ประกอบรายด้าน พบว่า

2.1 การทำงานเป็นทีม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสามารถสร้างทีมงานและสร้างความสัมพันธ์กับทีมงานได้ด้วยดี 2) ผู้บริหารมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น รวมถึงผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน 3) ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทีมงานในการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน 4) ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม

5) ผู้บริหารส่งเสริมความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกในทีม 6) ผู้บริหารส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.2 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีการวางแผน การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ 2) ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง และสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 3) ผู้บริหารมีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้บริหารมีการส่งเสริมและนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน 5) ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการผลิตผลงาน พัฒนา และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้เป็นที่ประจักษ์ เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.3 การพัฒนาตนเอง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นและแสวงหาโอกาสพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) ผู้บริหารมีการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองและสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) ผู้บริหารมีการศึกษาค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการเพื่อพัฒนาตนเอง วิชาชีพ และสถานศึกษา 4) ผู้บริหารมีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อการพัฒนาตนเอง 5) ผู้บริหารเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.4 ภาวะผู้นำ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีความสามารถในการเป็นผู้นำของกลุ่ม 2) ผู้บริหารมีความตั้งใจในการเป็นผู้นำของกลุ่ม 3) ผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางการทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทีมงาน 4) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา 5) ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร 6) ผู้บริหารมีวิธีการทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทีมงานปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.5 เทคโนโลยีและการสื่อสาร มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีความชำนาญในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ 2) ผู้บริหารมีความชำนาญในการจัดการข้อมูลของสถานศึกษาให้เป็นระบบ 3) ผู้บริหารมีการบูรณาการข้อมูลของสถานศึกษาอย่างหลากหลาย 4) ผู้บริหารมีการประเมินข้อมูลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 5) ผู้บริหารนำข้อมูลของสถานศึกษาไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3” จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาอภิปรายผลรายด้าน ดังต่อไปนี้

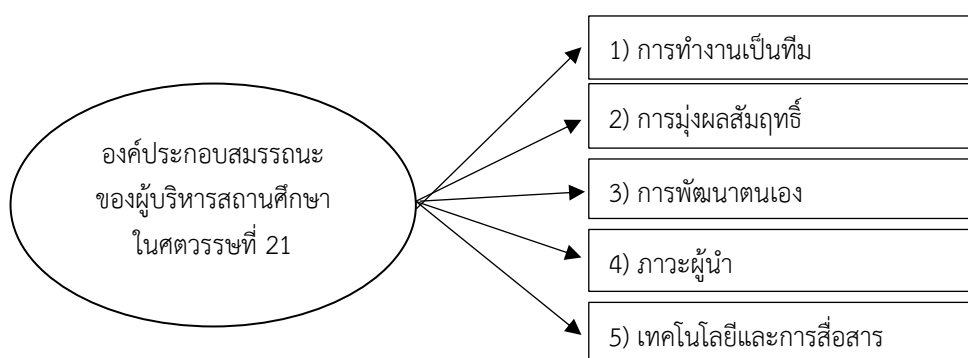
การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ภาวะผู้นำ และ 5) เทคโนโลยีและการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทการเป็นผู้นำยุคใหม่ ต้องมีความเป็นผู้นำและมีสมรรถนะในทุกด้าน ถึงจะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิริยา บุญเย็น (2564) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ 2) การสื่อสารและการจูงใจ 3) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร

การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ พบว่า ภาพรวมทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปทุกองค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิทย์ วงศ์จันทร์ (2566) พบว่า สมรรถนะผู้บริหารของโรงเรียนมี 8 ด้าน ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ 6) การสื่อสารและการจูงใจ 7) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และ 8) การมีวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้ง 5 องค์ประกอบเป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อีกทั้งผู้วิจัยยังได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บททศความวิชาการ บททศความวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้นในช่วงปี พ.ศ.2562-2565 ทำให้ได้ 5 องค์ประกอบนี้ แล้วนำข้อมูลไปสร้างแบบสอบถามนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาด้วยการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพล ลุสิดา (2565) จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่

การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารความเปลี่ยนแปลง และเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักวิจัย ได้องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 5 องค์ประกอบ คือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ภาวะผู้นำ และ 5) เทคโนโลยีและการสื่อสาร จากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง องค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาในข้างต้นนั้นสามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

จากแผนภาพที่ 1 ทำให้เห็นว่า องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ภาวะผู้นำ และ 5) เทคโนโลยีและการสื่อสาร ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่สำคัญอันจะเป็นแนวทางการบริหารที่ดีให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรยึดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาด้วย

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3” พบว่า มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ภาวะผู้นำ และ 5) เทคโนโลยีและการสื่อสาร เมื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบทั้งภาพรวมและรายด้าน พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน

สูงที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำองค์ประกอบข้างต้นไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัย พบว่า องค์ประกอบ ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยรวมรายด้านสูงที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง และประยุกต์ใช้ในการบริหารได้ เช่น ผู้บริหารควรส่งเสริมความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกในทีม และควรส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการการวิจัย ไปศึกษาแนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนางานองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรวิจัยความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เพื่อจะได้ทราบว่าการประกอบสมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ด้านใดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

References

- ทศพล ลูสีดา และสิทธิชัย สอนสุภี. (2565). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย. *วารสารปัญญาภิธาน*, 7 (1), 97-110.
- ทิพวัลย์ อ้ายปิ่น และรัตนา กาญจนพันธ์. (2564). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในเครือข่ายมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6 (4), 17-31.
- นฤชยา นนทยะโส. (2566). คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (วิทยานิพนธ์ ค.ม.). ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- นิศาชล นามสาย และคณะ. (2562). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9 (30), 239-246.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประวิทย์ วงศ์จันทร์. (2566). การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา.

- วารสาร มจร ตรีภุชยัปปริทรรศน์, 7 (4), 221-234.
- ปาริศา มีศรี และโอฬาร กาญจนากาศ. (2562). สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 8 (1), 138-144.
- พิชญ์สินี โภชนกุล และ เอกกรินทร์ สังข์ทอง. (2564). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู ในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 15 (3), 109-130.
- พิริยา บุญเย็น และณิรดา เวชญาลักษณ์. (2564). สมรรถนะของผู้บริหารอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19 (2), 385-399.
- ไพโรจน์ ยิ่งยืน และจิรวัฒน์ วรณโรจน์. (2565). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 11 (1), 311-321.
- รัชนิกร แสงสว่าง. (2564). การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เล็ก ขมิ้นเขียว และคณะ. (2562). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13 (3), 113-124.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). *คุณภาพของครูสู่คุณภาพการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานการวิจัยสมรรถนะครูและแนวทางพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง(รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ.
- อุทัย ภัคดิประยูรวงศ์. (2565). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.